

**МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ ТОГТООМЖООР ЖУРАМЛАН
ЗОХИЦУУЛАХААР ЗААСАН БИЗНЕС-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХАРИЛЦААГ
ЗОХИЦУУЛЖ БУЙ ХУУЛЬЧИЛСАН АКТУУДЫН ТАЛААРХ ЛАВЛАГАА
МЭДЭЭЛЭЛ**

*Ч.Онончимэг, Д.Халиун, Б.Нандингэрэл,
Т.Саулегүл, И.Жаргалзаяабямба*

Судалгаанд аж ахуйн нэгж, бизнес эрхэгчдийн үйл ажиллагааны эрх зүйн орчны хүрээнд Монгол Улсын хууль, тогтоомжоор журамлан зохицуулахаар заасан, одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль эрх зүйн актууд, тэдгээрийг дагаж гарсан дүрэм, журам, зааврын талаарх“ Монгол Улсын хууль, тогтоомжоор журамлан зохицуулахаар заасан бизнес-эдийн засгийн харилцааг зохицуулж буй хуульчилсан актуудын талаарх лавлагаа мэдээлэл” сэдэвт судалгааны ажлыг гүйцэтгэлээ.

Захиалагчийн зорилго нь Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, түүнийг дагалдан гарсан дүрэм, журам, аргачлалд дүн шинжилгээ хийж, цаашид хууль тогтоомж болон хуульчилсан актуудын хэрэгжилтэд мониторинг үнэлгээ хийх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, улмаар уг эрх зүйн актууд нь Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгж, бизнес эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанд бодитой хүндрэл бэрхшээл учруулж, тэдний хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчиж буй эсэхэд дүн шинжилгээ хийхэд чиглэгдсэн байна.

Иймд уг асуудлыг Монгол Улсын эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн систем болох www.legalinfo.mn сайтад бүртгэгдсэн Монгол Улсын хууль тогтоомж 596, Засгийн газрын тогтоол 4258, УИХ-аас томилогддог байгууллагын дарга, түүнтэй адилтгах албан тушаалтны шийдвэр 71, Сайдын тушаал 874, Засгийн газрын агентлагийн даргын 183 тушаал, шийдвэрээс гадна холбогдох байгууллагуудын цахим хуудаснаас зарим тушаал, шийдвэрүүдийн хүрээнд авч үзсэн болно.

Судалгаанаас үзэхэд, аж ахуйн нэгж, бизнес эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанд нийтлэг үйлчлэх, эдийн засгийн нийтлэг харилцааг зохицуулж буй 67 хууль байх ба үүнээс 54 хуульд Засгийн газар дүрэм, журам гарган зохицуулахаар заасан заалт, 52 хуульд холбогдох яам, агентлаг, төрийн бусад байгууллагын шийдвэрээр зохицуулах журмын заалт байна.

Судалгааны мэдээллийг нэгдсэн жагсаалтаар, лавлагаа мэдээлэл хэлбэрээр гаргасан ба нэмэлтээр дараах ангилалаар салбарын эрх зүйн зохицуулалтын актуудыг түүвэрлэн гаргасан болно. Үүнд:

- Хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн орчин;
- Жижиг дунд үйлдвэрлэлийн эрх зүйн орчин;
- Үйлдвэрлэлийн бодлогын эрх зүйн орчин.

Судалгааны хэлтсийн хувьд захиалгад дурдсаны дагуу “аж ахуйн нэгж, бизнес эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанд хүндрэл бэрхшээл учруулж, тэдний хууль ёсны ашиг сонирхолыг зөрчиж буй хууль тогтоомж” хэмээн шууд тогтоож, ангилал үүсгэн лавлагаа гаргах боломж, эрх хэмжээ үгүй тул захиалагчид системтэй лавлагаа мэдээлэл гарган өгч, дараа дараагийн процесст дэмжлэг тусалцаа үзүүлэхийг чухалчилсан болно. Энэхүү лавлагаа

мэдээллийг уг асуудлаар нарийвчилсан судалгаа, дүн шинжилгээ хийхэд ашиглах боломжтой. Түүнчлэн Судалгааны хэлтсээс бизнес эдийн засаг, хөрөнгө оруулалт, үйлдвэрлэлийн салбарын хөгжлийн бодлогын асуудлаар өмнө нь гүйцэтгэсэн, уг асуудалд хамаарах нэр бүхий 23 судалгааны ажлыг захиалгад хавсарган хүргүүлж байна.

Энэхүү лавлагаа мэдээлэл нь зөвхөн хуульчлан заасны дагуу эрх бүхий байгууллагуудаас гаргасан дүрэм, журам, заавраар хязгаарлагдаж байгаа тул шаардлагатай гэж үзвэл хууль хэрэгжүүлэх чиг үүргийн хүрээнд УИХ болон Засгийн газар, түүний харьяа байгууллага, яам, агентлагуудаас батлан гаргасан бусад дүрэм, журам, зааврууд, тэдгээрийн хэрэгжилттэй холбоотой мэдээллийг Тамгын газрын Хяналт үнэлгээний хэлтсээр дамжуулах буюу шууд ЗГХЭГ, холбогдох байгууллагуудаас гаргуулан авах боломжтой болно.

**МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ, ТОГТОМЖООР ЖУРАМЛАН ЗОХИЦУУЛАХААР ЗААСАН БИЗНЕС-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХАРИЛЦААГ
ЗОХИЦУУЛЖ БУЙ ХУУЛЬЧИЛСАН АКТУУДЫН ТАЛААРХ ЛАВЛАГАА МЭДЭЭЛЭЛ**

№	Хуулийн нэр	Хуулийн зүйл, заалт	Засгийн газрын тогтоол, шийдвэрээр баталсан дүрэм, журам	Холбогдох байгууллага, яам, агентлагаас гаргасан дүрэм, журам, аргачлал
1.	Авто замын тухай 1998.01.02	Авто замын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 5.1.4. авто зам, замын байгууламжийг барих, засварлах тусгай зөвшөөрлийг олгох буюу тусгай зөвшөөрөл олгох эрхийг мэргэжлийн зохих байгууллагад шилжүүлэх. Тусгай зөвшөөрөл олгох журмыг батлах;		Зам, тээвэр, барилга хот байгуулалтын сайдын тушаал 2010 оны № 47 Журам батлах тухай /Авто зам, замын байгууламжийг барих, засварлах тусгай зөвшөөрөл олгох журам/
2.	Автотээврийн тухай хууль 1999.06.04	Автотээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 6.1.4.тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа, тээврийн хэрэгслийн техник ашиглалтын талаар нийтлэг мөрдөх дүрэм, журам, норм, нормативыг батлах, тэдгээрийн биелэлтийг хангуулах;		Зам тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайдын 2010 оны № 228 тушаал Журам батлах тухай /Нийтийн тээврийн үйлчилгээ эрхлэх этгээдийг сонгон шалгаруулах журам/
3.	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай 2010.06.24	4.5.Энэ хуулийн 4.1.6 /агаарт бохирдол гаргах эх үүсвэр хэрэглэж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага/-д заасан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас төлбөр авах журам, төлбөрийн хувь, хэмжээг Засгийн газар тогтооно. 8.5.Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах, нийтийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор түүхий нүүрс олборлодог болон эрчим хүч үйлдвэрлэдэг аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төлбөрөөс чөлөөлж, хөнгөлж болно. 8.6.Энэ хуулийн 8.5-д заасан аж ахуйн нэгж, байгууллагын жагсаалт болон төлбөрөөс чөлөөлөх, хөнгөлөх журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын 2010 оны №273 тогтоол Журам батлах,төлбөрийн хэмжээ тогтоох тухай “Агаарын төлбөр” Засгийн газрын 2012 оны №227 тогтоол Жагсаалт батлах тухай “Агаарын бохирдол”	

4.	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай 2006.06.29	20.2. Энэ хуулийн 20.1-д заасан алдагдлыг дэд бүтэц, уул уурхайн салбарын хувьд уг алдагдал гарсан татварын жилийн дараахь дараалсан 4-8 жилийн, бусад салбарын хувьд 2 жилийн албан татвар ногдуулах орлогоос хасч тооцох бөгөөд хөрөнгө оруулалтын хугацаатай уялдуулан дэд бүтэц, уул уурхайн салбарын алдагдал тооцох хугацааг Засгийн газрын баталсан журмын дагуу зохицуулна.	Засгийн газрын 2009 оны №287 тогтоол Журам батлах тухай “Уул уурхай, дэд бүтцийн салбарт алданги тооцох”	
5.	Ашигт малтмалын тухай 2006.07.08	3.2.Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлохтой холбогдсон харилцааг журмаар зохицуулах бөгөөд уг журмыг Засгийн газар батална. 46.2.Энэ хуулийн 46.1-д заасны дагуу бүртгүүлбэл зохих үнэт металл, эрдэнийн чулууны жагсаалт, тэдгээрийн сорьц, чанарыг тогтоох, бүртгэх журмыг Засгийн газар батална. 60 дугаар зүйл. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн орддын нөхөн төлбөр 60.8.Нөхөн төлбөрийн хэмжээг тооцох, төлөх журмыг Засгийн газар батална. 10.1.4.тусгай зөвшөөрөл авах, хугацааг нь сунгах, шилжүүлэх, тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайг бүхэлд нь, эсхүл тодорхой хэсгийг хүлээлгэн өгөх, хилийн маргааныг шийдвэрлүүлэх, хайгуулын ажлын төлөвлөгөө, мэдээ, тайланг хянуулах ажиллагааны үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тогтоох;	Засгийн газрын 2010 оны №308 тогтоол Журам батлах тухай “Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох” Засгийн газрын 2010 оны №281 тогтоол Журам шинэчлэн батлах тухай “Сорьцын хяналт, бүртгэл” Засгийн газрын 2007 оны №81 тогтоол Журам, жагсаалт батлах тухай “Газар өмчлөгч, эзэмшигчийн ашиг олох зорилгогүйгээр өөрийн ахуйн хэрэгцээнд тухайн газартаа ашиглаж болох түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын жагсаалт”, “Улсын төсвөөс хайгуулын ажилд гарсан зардлын нөхөн төлбөрийн хэмжээг тооцох, төлөх журам”	Уул уурхайн сайдын тушаал Үйлчилгээний хөлсний хэмжээ тогтоох тухай 2015 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдөр Дугаар 15 Уул уурхайн сайдын тушаал Журам батлах тухай /тусгай зөвшөөрөл олгох сонгон шалгаруулалтын/ 2015 оны 01 дүгээр сарын 13-ны өдөр Дугаар 10

6.	Аялал жуулчлалын тухай 2000.05.05	Аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 16.1.6. аялал жуулчлалын байгууллага, дээд зэрэглэлийн зочид буудал, жуулчны баазад зэрэглэл тогтоох журмыг батлах;		Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын тушаал журам батлах тухай Аялал жуулчлалын байгууллагын ангилал тогтоох журам 2009.09.02-ны өдөр Дугаар 31
7.	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай	13 дугаар зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсэг, түүний төрөл 13.5.Төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагна журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын 2014 оны №43 тогтоол “Журам шинэчлэн батлах тухай”	
8.	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай 2012.05.17	5 дугаар зүйл. Байгаль орчны стратегийн үнэлгээ 5.3.Стратегийн үнэлгээ болон хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээний талаарх нарийвчилсан журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын 2013.11.16-ны өдрийн Дугаар 374 “Журам батлах тухай”	
9.	Байгаль орчныг хамгаалах тухай 1995.03.30	15 дугаар зүйл. Төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 2/ байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх, тогтвортой ашиглах, байгаль орчинд учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх тодорхой асуудлаар төрийн захиргааны бусад төв байгууллага, аймаг, нийслэлийн хэмжээнд мөрдөх шийдвэр, дүрэм, журам батлаж биелэлтийг хангуулах; 21.4. Цацраг идэвхт болон химийн хортой, аюултай бодис, тэдгээрийг агуулсан нэгдлийг үйлдвэрлэх, хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журмыг хуулиар, үйлдвэрлэл, ахуйн хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хоргүйжүүлэх, халдваргүйжүүлэх, боловсруулах, булах, устгах журмыг Засгийн газар тус тус тогтооно.	Засгийн газрын 2006.06.14-ний өдрийн Дугаар 137 “Журам батлах тухай” “Аж ахуйн нэгж, байгууллагад байгаль орчны мэргэжлийн байгууллагын эрх олгох журам”	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын тушаал аргачилсан заавар батлах тухай “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний аргачилсан заавар” 2010 оны 01 дүгээр сарын 04-ний өдөр Дугаар А-2

		30.1. Ой, амьтан, ус, ашигт малтмал зэрэг байгалийн баялаг хамгаалах, зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх асуудлыг хуулиар болон төрийн захиргааны төв байгууллагаас олгосон эрхийн дагуу эрхлэн зохицуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагыг мэргэжлийн байгууллага гэнэ. 30.2. Мэргэжлийн байгууллагад энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан үйл ажиллагааг эрхлэн зохицуулах эрх олгох журмыг Засгийн газар батална.		Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын тушаал аргачлал батлах тухай “Байгаль орчны хохирлын үнэлгээ, нөхөн төлбөр тооцох аргачлал” 2010 оны 05 -р сарын 27 -ны өдөр Дугаар А-156
10.	Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай 2008.05.20	36.3.Газрын тос, газрын тосны бүтээгдэхүүний гаалийн албан татварыг хураан авч төсөвт төлөхтэй холбогдсон журмыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 41.4.Гаалийн болон бусад татвар төлөх баталгаа гаргах журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын 2009.04.01-ний өдрийн Дугаар 89 Журам батлах тухай “Гаалийн болон бусад татвар төлөх”	Сангийн сайдын тушаал 2015 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдөр Дугаар 334
11.	Газрын тосны бүтээгдэхүүний тухай 2005.07.01	5 дугаар зүйл.Газрын тосны бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаа, тээвэрлэлт, хадгалалтын талаархи Засгийн газар болон газрын тосны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 5.1.3.газрын тосны бүтээгдэхүүний бөөний худалдаа, үйлдвэрлэл эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компанийн нөөцийн хэмжээ, нөөц бүрдүүлэх журмыг батлах; 5.2.5.газрын тосны бүтээгдэхүүний тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой нарийвчилсан журмыг баталж мөрдүүлэх. 7 дугаар зүйл. Засгийн газрын бүрэн эрх 7.1.4.нөөц ашигласны төлбөр болон тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийг төлөх, хуваарилах, зарцуулах; газрын тосны бүртгэл, тооцоо; уламжлалт бус газрын тосны хайгуул, ашиглалттай холбогдсон харилцааг зохицуулах тухай журмыг батлах ;	Засгийн газрын тогтоол 2015.10.19-ний Дугаар 412 “Газрын тосны бүтээгдэхүүний нөөц бүрдүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай”	Уул уурхайн сайдын тушаал журам батлах тухай тосны бүтээгдэхүүний тусгай зөвшөөрлийн журам” 2013 оны 08 дугаар сарын 29-ний өдөр Дугаар 171

12.	Газрын тосны тухай 2014.07.01	9.1.19.газрын тостой холбогдсон үйл ажиллагаа явуулах стандарт, дүрэм, журам, зааврыг боловсруулж батлуулах, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих; /ТЗТБ/	Засгийн газрын тогтоол 2015.07.07-ны Дугаар 295 “Журам батлах тухай”	Уул уурхайн сайдын тушаал журам батлах тухай 2015 оны 3 дугаар сарын 10-ны өдөр Дугаар 49
13.	Газрын төлбөрийн тухай 1997.04.24	5.1. Газрын суурь үнэлгээг Засгийн газар тогтооно. 19.1.3.газар зохион байгуулалт, газрын кадастрын үйл ажиллагаа эрхлэх аж ахуйн нэгж, байгууллагад мэргэжлийн байгууллагын эрх олгох, цуцлах, тэдгээрийн ажиллах журам, зааврыг батлан мөрдүүлэх; /ТЗТБ/	Засгийн газрын тогтоол 1997.06.25-ны өдөр Дугаар 152 “Газрын төлбөрийн хуулийг хэрэгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай”	Барилга, хот байгуулалтын сайдын тушаал 2015 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдөр Дугаар 246
14.	Иргэний нисэхийн тухай 1999.01.21	7.1.9. иргэний нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох журмыг батлах /ТЗТБ/	Засгийн газрын тогтоол 2002 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдөр Дугаар 83 Дүрэм батлах тухай “Иргэний нисэхийн улсын хяналтын дүрэм”	Дэд бүтцийн сайдын тушаал 2002 оны 9 дүгээр сарын 12-ны өдөр Дугаар 261 Дүрэм батлах тухай “Иргэний нисэхийн үйл ажиллагаанд мөрдөх дүрмүүд”
15.	Барилгын тухай 2016.02.05	21.2.Энэ хуулийн 21.1-д заасан чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа иргэн, хуулийн этгээдэд энэ хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан ангилалын дагуу тавих шаардлага, бүрдүүлэх баримт бичиг, бүртгэх журмыг барилгын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 24.6.Барилгын үнэ бүрдлийн дүрэм, төсөв зохиох аргачлалыг барилгын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.	Засгийн газрын тогтоол 2009 оны 3 дугаар сарын 18-ны өдөр Дугаар 72 Дүрэм батлах тухай “Барилга ашиглалт” Засгийн газрын тогтоол 2009 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр Дугаар 204 Барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, зөвшилцөх, магадлал хийх дүрэм батлах тухай	Барилга, хот байгуулалтын сайдын тушаал 2016 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдөр Дугаар 102

15. Барилгын тухай 2016.02.05	Засгийн Газрын бүрэн эрх: 32.1.6.барилга байгууламжийн ашиглалтын дүрмийг батлах; 32.1.7.барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүрмийг батлах; 32.1.8.барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, магадлал хийх дүрмийг батлах; 32.1.9.барилгын ажлын захиалагчийн дүрмийг батлах; 32.1.10.барилгын ажлыг эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх зөвшөөрөл олгох дүрмийг батлах;	Засгийн газрын тогтоол 2009 оны 3 дугаар сарын 18-ны өдөр Дугаар 74 "Барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийн ерөнхий тогтолцоо батлах тухай"	Барилга хот байгуулалтын сайдын тушаал "Барилга засварын ажлын төсвийн суурь норм батлах тухай 2005.09.12-ны өдөр Дугаар 80
	Барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 33.1.3.барилга байгууламжийн зураг төсөлд магадлал хийх экспертэд тавих шаардлага, түүнийг өрсөлдөөний журмаар сонгон шалгаруулж, эрх олгох журам батлах; 33.1.13.барилга байгууламжийн цахим тооцооллын программ хангамжийг баталгаажуулж, хэрэглэх журмыг батлах 33.1.14.барилгын салбарын мэргэжилтэн болон хуулийн этгээдийн бүртгэл хөтлөх, шинэчлэх, мэдээллийг мэдээллийн санд байршуулах, мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулах журам батлах; 33.1.15. барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, барилгын ажил гүйцэтгэх, барилгын материалын үйлдвэрлэл, өргөх байгууламж, түүний эд ангийн үйлдвэрлэл, угсралт, засвар үйлчилгээ эрхлэх хуулийн этгээдэд тусгай зөвшөөрөл олгох, үйлчилгээний хөлс тогтоох, тэдгээрт хяналт тавих журам батлах;	Засгийн газрын тогтоол 2009 оны 3 дугаар сарын 18-ны өдөр Дугаар 73 "Барилга захиалагчийн дүрэм батлах тухай" Засгийн газрын тогтоол 2010 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдөр Дугаар 336 Барилгын нэгж талбайн төсөвт өртөг,төсвийн жишиг үнэлгээ батлах тухай Засгийн газрын тогтоол 2010 оны 7 дугаар сарын 7-ны өдөр Дугаар 185 Дүрэм батлах тухай "Барилгын зураг төсөл"	Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайдын тушаал "Барилгын дүрэм батлах тухай 2012.07.05 дугаар 198 Барилга хот байгуулалтын сайдын тушаал Журам шинэчлэн батлах тухай 2013.05.07 Дугаар 89 Дэд бүтцийн хөгжлийн сайдын тушаал Дүрэм, журам батлах тухай "Барилгын үйлдвэрлэх эрхлэх зөвшөөрөл олгох тухай дүрэм, барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх журам" 1995.06.30-ны өдөр Дугаар 170

16.	Жижиг дунд үйлдвэрийн тухай хууль 2007.07.27	10.1.Засгийн газар жижиг, дунд үйлдвэрийн талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ.	Засгийн газрын тогтоол 2009 оны 05-р сарын 20 ны өдөр Дугаар 144 ЖДҮ-ийн зөвлөл “Дүрэм батлах тухай”	Хүнс ХАА, ХҮ-ийн сайдын 2010 оны 02-р сарын 19-ны 35-р тушаал, ЖДҮ дэмжих зорилгоор арилжааны банкаар дамжуулан хөнгөлттэй зээл олгох төслийг сонгон шалгаруулах дэд комиссын үйл ажиллагааны журам, 2014-2016 ЖДҮ-ийн дэмжих хөтөлбөр 2014-08-25 ны Засгийн газрын 278-р тогтоолоор батлагдав.
17.	Кадастрын зураглал ба газрын кадастрын тухай 1999.12.16	20.4.Зөвлөлийн дүрмийг Засгийн газар батална. 9 ¹ .1.1.бүх ангиллын кадастрын зураглалын стандарт, технологийн аргачлал, дүрэм, журмыг батлуулан мөрдүүлэх 14.3. Газрын чанарын үнэлгээ хийх аргачлал, үзүүлэлтийг газрын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага батална. 15.2. Газрын эдийн засгийн үнэлгээ хийх аргачлал, үзүүлэлтийг Засгийн газар батална.		2016 оны 6-р сарын 30 ны өдрийн Барилга, хот байгуулалтын сайдын 121-р тушаал, норм ба дүрэм батлах тухай
18.	Концессын тухай хууль 2010.01.20	6.1. Засгийн газар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 6.1.1.төрийн өмчийн концессын зүйлийн жагсаалтыг батлах; 10.1.Төрийн өмчийн концессын зүйлийн жагсаалтыг Засгийн газар батална.	2011 оны 6-р сарын 10 ны өдрийн Засгийн газрын 185-р тогтоол, Концессын зүйлийн жагсаалтад өөрчлөлт оруулах тухай. 2012 оны 4-р сарын 4-ны Засгийн газрын 103-р тогтоол	2009.10.15 ны өдрийн УИХ-ын 64-р тогтоол, төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн талаар төрөөс баримтлах бодлого батлах тухай 2012 оны 4-р сарын 4-ны Засгийн газрын 103-р тогтоолын -Концесс олгох уралдаант шалгаруулалтын журам, -Концесс олгох уралдаант шалгаруулалтын санал үнэлэх журам, -Концесс олгох уралдаант шалгаруулалтын урьдчилсан шалгаруулалтын жишиг баримт бичиг,

					-Уралдаанд шалгаруулалтын жишиг баримт бичиг, -Концессын жишиг гэрээ зэрэг багтана. 2010 оны 03-р сарын 25-ны өдрийн Төрийн өмчийн хорооны 153-р тогтоолоор Концессын зүйлийн зардал, ашгийн тооцоо хийх түр аргачлал
					Хүн Ам Хөгжил, Нийгэм хамгаалалын сайдын 2014 оны 11-р сарын 12-ны өдрийн А/120 тушаал, журам шинэчлэн батлах тухай, -Ажилсан жил, тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн тооцуулсан даатгуулагчийн тэтгэврийг шинээр тогтоох, шинэчлэн бодоход баримтлах аргачлал /2014.01.21 1/101/ -Лавлагаа (мэдээлэл), тодорхойлолт өгөх нэгдсэн маягт батлах тухай /2014.02.25 А/33/ - Том төрөөс ухаалаг төр рүү санаачлагыг хэрэгжүүлэх тухай /2014.03.04 1/326/ - Чиглэл өгөх тухай 2014.03.05 1/337/ - Өргөдлийн загвар батлах тухай /2014.03.24 А/52/ - Цалин, нэмэгдэл тогтоох, хөнгөлөлт эдлүүлэх ажилсан жилд оруулж тооцох тухай 2014.04.15 А/83 , А/44/ - Чиглэл хүргүүлэх тухай /2014.04.29 1/615/ - Өргөдлийн загвар батлах тухай /2014.05.13 А/72/

	3. Нийгмийн даатгалын байгууллагын болон энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан Зөвлөлийн дүрмийг Засгийн газар батална. 26.1 Нийгмийн даатгалын байцаагчийн дүрмийг Засгийн газар батална. 26.1.3.Нийгмийн даатгалын байцаагч мэргэшлийн зэрэгтэй байна. Мэргэшлийн зэргийг тогтоох, зэргийн нэмэгдэл олгох журмыг Засгийн газар тогтооно. 26.1.4.Нийгмийн даатгалын байцаагчид ажлын үр дүнгээр мөнгөн урамшуулал олгож болно. Нийгмийн даатгалын байцаагчид мөнгөн урамшуулал олгох журмыг Засгийн газар тогтооно. 29.4 Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын дүрмийг Засгийн газар батална.	1994 оны 09-р сарын 28 ны өдрийн 171-р тогтоол, Нийгмийн даатгалын тухай хуулиудыг хэрэгжүүлэх талаар авах арга хэмжээ	- Чиглэл өгөх тухай 2014.05.23 1/811/ - Үйлчилгээ нэвтрүүлэх тухай /2014.05.23 A/78/ - Чиглэл хүргүүлэх тухай 2014.06.04 1/901/ - Журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай /2014.06.06 A/63/ - Чиглэл хүргүүлэх тухай 2014.06.12 1/966/ - Мэдүүлгийн загварт нэмэлт оруулах тухай 2014.07.07 A/92/ - Чиглэл хүргүүлэх тухай /2014.07.17 1/1154/ Мэдээллийн ил тод байдлыг хангах тухай /2014.08.15 A/109/ Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэхэд баримтлах аргачлал /2014.07.24/ 1/1190 Журмын хэрэгжилтийг хангах тухай /2014.09.22 A/124/ 2015 оныг "Чанарын удирдлагын хөгжлийн жил" болгон ажиллах тухай Аргачлал батлах тухай /2015-02-12 A/26 / Ажлын байрны сур орон тоог нөхөх тухай /2015-02-24 A/31/ Хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах тухай /2015-05-07 11/ Чиглэл хүргүүлэх тухай /2015-07-28 1/1485/ Хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах тухай /2015-09-07 A/102/ Нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжид орсон нэмэлт өөрчлөлтийн тухай
--	---	---	--

20.	Нийгмийн халамжийн тухай хууль 2012.01.19	16.1.Тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээг тухайн үед мөрдөж байгаа хүн амын амьжиргааны доод түвшингийн хэмжээг үндэслэн Засгийн газар тогтооно. 16.2.Тэтгэвэр, тэтгэмжийн хугацаа, олгох журмыг Засгийн газар батална.	2012 оны 05-р сарын 30 ны өдрийн Засгийн газрын 185-р тогтоол журам батлах тухай 2012 оны 11-р сарын 24 ны өдрийн Засгийн газрын 136-т тогтоол, тэтгэмж, тусламж хангамжийн хэмжээг тогтоох тухай	XXҮГ-ын даргын 2012-07-31 ны 164, 165-р тушаал журам батлах тухай, НХҮЕГ-ын даргын 2012-10-01 ны 27-р тушаал, өргөдлийн маягтын загвар батлах тухай, НХҮЕГ-ын даргын 2014-04-02 ны 56-р тушаал, Загвар маягт шинэчлэн батлах тухай, Хөдөлмөр, Нийгмийн хамгааллын яамны журмууд: Хүний хөгжлийн сангаас хүүхдийн мөнгө олгох журам, Ахмадын сан байгуулан ажиллуулах журам, Тусгай хэрэгцээт боловсрол олгох сургалтын байгууллагын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалтанд нэмэгдэл хөлс олгох, тусгай сургалтын байгууллагын зардал тооцох журам, Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд тусламж, хөнгөлөлт үзүүлэх журам, ахмад настанд тусламж, хөнгөлөлт үзүүлэх журам, Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж олгох журам
21.	Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль 2015.06.19	4.2.Энэ хуулийн 4.1.1-д заасан стандартыг мөрдөх аж ахуйн нэгж, байгууллагын ангилал, шалгуур үзүүлэлтийг хуульд нийцүүлэн санхүү, бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тогтоож, нийтэд мэдээлнэ.	2002 оны 01-р сарын 16-ны Засгийн газрын 11-р тогтоол, Нягтлан бодох бүртгэлийн хуулийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай	2015 оны 11-р сарын 06-ны өдрийн Хөдөлмөрийн сайдын А/218 тушаалаар НББ бодлогын баримт бичиг батлах тухай, 2014 оны 02-р сарын 14-ний Ерөнхий аудиторын 76-р тушаалаар НББ баримт бичиг батлах тухай, Сангийн сайдын 2006 оны 388-р тушаалаар ТБ-ын НББ-ын санхүүгийн тайлангийн аргачлал, дансны заавар,

			НББ-ын санхүүгийн тайлангийн журам, Мэргэшсэн НББ шалгалтын журам, мэргэшсэн НББ-ын зүйн дүрэм, үүргийн биелэлтийг хянах, дүгнэх журам, Аудитын үйлчилгээний үнэлгээний жишиг тогтоох тухай 2007-03-07 ны 04-р тогтоол, бусад дүрэм журмууд ...		НББ-ын санхүүгийн тайлангийн журам, Мэргэшсэн НББ шалгалтын журам, мэргэшсэн НББ-ын зүйн дүрэм, үүргийн биелэлтийг хянах, дүгнэх журам, Аудитын үйлчилгээний үнэлгээний жишиг тогтоох тухай 2007-03-07 ны 04-р тогтоол, бусад дүрэм журмууд ...
			2009 оны 05-р сарын 20-ны БОАЖСайдын 127-р тушаал, ойгоос мод бэлтгэх журам, БОНХЯСайдын 2013.05.01-ны өдрийн А/134 тушаал, журам батлах тухай, Ойн мэргэжлийн байгууллах ажиллах журам, Ойгоос мод бэлтгэх журам, Ойн мэдээллийн сангийн бүртгэл, тайлангийн маягт, тэдгээрийн хөтлөх журам, Ойд арчилгааны огтлолт явуулах журам, Ойгоос хуш модны самар түүж бэлтгэх, хориглох тухай-2015.09.18 №А/338, 2016онд ойгоос бэлтгэх модны дээд хязгаар батлах тухай 2015.12.04 № А/11, Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах тухай 2016-03-24 № А/80,	2012 оны 07-р сарын 25 ны өдрийн Засгийн газрын 255-р тогтоол, ойн талбай норматив байршил тогтоох тухай	
		4.10. Ойн сангийн тодорхой хэсгийг ойн нөхөрлөл, аж ахуйн нэгж, байгууллагад эзэмшүүлэх журмыг Засгийн газар батална.	39.1. Ойд үзүүлэх хортой нөлөөллийг багасгасан, түүнчлэн дэвшилтэт арга технологи нэвтрүүлсэн иргэн, ойн нөхөрлөл, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төрөөс урамшуулах бөгөөд журмыг Засгийн газар батална.		
22.	Ойн тухай хууль Шинэчилсэн найруулга 2012.05.17				

23.	Онцгой албан татварын тухай 2006.06.29	6.7. Автобензин, дизелийн түлшний онцгой албан татварын хувь, хэмжээг энэ хуулийн 6.1, 6.2-т заасан хязгаарт багтаан салбарын онцлогийг харгалзан Засгийн газар тогтооно. 8.12. Энэ хуулийн 6.7-д заасан татварыг төсөвт төлөхтэй холбогдсон журмыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.	Засгийн газрын 2012 оны №11 тогтоол "Автобензин, түлшний үнэ" хөтөлбөр Засгийн газрын 2015 оны №18 тогтоол "Автобензин, дизелийн түлшний гааль, онцгой албан татварын тухай"	ТЕГ-ын даргын 1997 оны №19 тушаал "Төсөвт төлөх татварын орлогын баримтанд бичилт хийлгэх тухай журам"
24.	Онцгой албан татварын тэмдгийн тухай 2000.11.17	4.3. Тэмдгийн загвар, тэмдэг олгох журмыг санхүү, эдийн засгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тогтооно.	Засгийн газрын 2001 оны №8 тогтоол "Онцгой албан татварын тэмдгийн тухай"	Сангийн сайдын 2006 оны №320 дугаар тушаал "Онцгой албан татварын тэмдэг захиалах, хэвлүүлэх, татварын албадад хүргүүлэх, хадгалах, бүртгэх, аж ахуйн нэгжид олгох журам"
25.	Органик хүнсний тухай 2016.04.07	8.3. Хөдөө аж ахуйн органик үйлдвэрлэл эрхлэх болон органик хүнс үйлдвэрлэхэд баримтлах журам, хэрэглэх бодисын жагсаалтыг хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 8.4. Органик хүнсний орцын найрлага тооцох аргачлалыг хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 10.3. Энэ хуулийн 10.1-д заасан баталгаажуулалтын байгууллагыг бүртгэх журмыг үндэсний итгэмжлэлийн байгууллага, 10.2-т зааснаар баталгаажуулах тохиолдолд түүнд тавих шаардлага, бүртгүүлэх болон баталгаажуулалт хийх журмыг хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 11.6. Органик болохыг илэрхийлсэн тэмдэг, тэмдэглэгээний загвар, хэрэглэх журмыг хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.		

26.	Өрсөлдөөний тухай 2010.06.10	7.2. Давамгай байдалтай аж ахуй эрхлэгчийн бараа бүтээгдэхүүний хэт өндөр үнийг тогтоотой холбогдсон журмыг олон улсын тэргүүн туршлагыг үндэслэн Засгийн газар батална.	Засгийн газрын 2012 оны №118 тогтоол "Өрсөлдөгчийн хувьцааг худалдан авахад дүгнэлт гаргах"	
		8.3. Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар өргөдлийг хянаж өрсөлдөөнийг хязгаарлах нөхцөл бүрдэнэ гэж үзвэл татгалзсан дүгнэлтийг гаргана. Дүгнэлт гаргах журмыг Засгийн газар батална. 11.4. Энэ хуулийн 11.1, 11.2-т заасан гэрээ, хэлцэл (картель) байгуулсан, шийдвэр гаргасан этгээдийн талаархи бодит мэдээллийг холбогдох нотлох баримтын хамт Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газарт ирүүлсэн этгээдэд тухайн зөрчилд ногдуулсан торгуулийн мөнгөн дүнгийн таван хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшуулал олгох бөгөөд мөнгөн урамшуулал олгох журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын 2012 оны №119 тогтоол "Өрсөлдөөнийг хязгаарлахад чиглэсэн гэрээ, хэлцэл (картель) байгуулсан, шийдвэр гаргасан этгээдийн талаар мэдээлэл ирүүлэгчид мөнгөн урамшуулал олгох журам"	
27.	Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хууль 2005.11.17	15.1.6. зах зээлд зүй ёсны монополь болон давамгай байдалтай аж ахуй эрхлэгчийг тогтоох, үйл ажиллагаанд нь хяналт тавих. Зүй ёсны монополь болон давамгай байдалтай аж ахуй эрхлэгчийг тогтоох журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын 2010 оны №298 тогтоол "Зүй ёсны монополь болон давамгай байдалтай аж ахуй эрхлэгчийг тогтоох журам"	
		22.1-т тус хуульд заасан санхүүгийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Хороо олгоно.		

Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хууль 2003.5.15 28.	9.2-т Шинэ технологи, бүтээгдэхүүн эзэмшиж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагад Монгол Улсад хэрэглэхээр зааснаас өөр стандарт, аргачлал, зааврыг нэг жил хүртэл хугацаагаар түр хэрэглэх зөвшөөрлийг стандартчиллын төв байгууллага олгоно. 10.2-т Техникийн зохицуулалтын Засгийн газар батална 16.2.Энэ хуулийн 16.1-д заасан бүтээгдэхүүний жагсаалт, тэдгээрийг тохирлын баталгаатайгаар Монгол Улсын зах зээлд нийлүүлэх, хилээр нэвтрүүлэх журмыг Засгийн газар батална. - стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээтэй холбогдсон дүрэм, журам, зааврыг батлах;	Засгийн газрын 2003 оны 222 дугаар тогтоол Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай Засгийн газрын 2005 оны 127 дугаар тогтоол Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний ажлыг боловсронгуй болгох зарим арга хэмжээний тухай “Тохирлын баталгаанд заавал хамрагдах бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний жагсаалт”	
Тариалангийн тухай хууль 2016.01.29 29.	15.4.Тариалангийн зориулалтаар газар эзэмшүүлэх, ашиглуулах гэрээний загварыг газрын болон тариалангийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална. 15.8.Энэ хуулийн 15.7-д заасан газрыг нөхөн сэргээх, хохирол тооцох аргачлалыг тариалангийн болон байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална. 19.6.Тариалангийн үйлдвэрлэл эрхэлж байгаа иргэн, хуулийн этгээдийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнд мөнгөн урамшуулал олгох, мөнгөн бус дэмжлэг үзүүлэх журмыг тариалангийн болон санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.	Засгийн газрын 2016 оны №42 тогтоол “Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг тогтворжуулах” богино хугацааны хөтөлбөр	Хүнс, Хөдөө Аж ахуйн сайдын 2016 оны А-80 тушаал “Хүнсний буудайг хүлээн авах, хадгалалтын үеийн хэвийн хорогдлыг тооцох аргачлал” Хүнс, Хөдөө Аж ахуйн сайдын 2001 оны А-80 тушаал “Бэлчээр, тариалангийн хөнөөлт шавьж, мэрэгч амьтантай тэмцэх арга хэмжээнд мэргэжлийн хяналт тавих журам”

		21.1.Тариалангийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх дунд хугацааны хөтөлбөрийг Засгийн газар батална. 21.4.Тариалангийн бүтээгдэхүүний хадгалалтын үеийн хэвийн хорогдлыг тооцох аргачлалыг тариалангийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 24.5.Тариалангийн талбайд мал, тэжээвэр амьтан орсны улмаас тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэгчид учруулсан хохирлыг тооцох аргачлалыг тариалангийн, хууль зүйн болон санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.			
30.	Таримал ургамлын үр, сортын тухай 1999.06.17	5.2. Үрийн нөөцийн улсын сан бүрдүүлэх, зарцуулах журмыг Засгийн газар тогтооно.	Засгийн газрын 1999 оны №184 тогтоол "Үрийн нөөцийн улсын сан бүрдүүлэх, зарцуулах журам"		
31.	Татварын ерөнхий хууль 2008.05.20	13.9.Татвар төлөгчийг бүртгэх журмыг татварын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.	Засгийн газрын 2009 оны №22 тогтоол "Татварын маргаан таслах зөвлөлийн ажиллах журам" Засгийн газрын 2016 оны №30 тогтоол "Татварын алданийн хэмжээг тогтоох тухай"	ТЕГ-ын даргын 2012 оны №236 тоот тушаал "Татвар төлөгчийг бүртгэх журам"	
		19.3.Татварын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, аймаг, нийслэлийн татварын албаны дэргэд татвар төлөгч, татварын албаны хооронд үүссэн маргааныг хянан шийдвэрлэх эрх бүхий Татварын маргаан таслах зөвлөл /цаашид "Маргаан таслах зөвлөл" гэх/ ажиллах бөгөөд уг зөвлөлийн ажиллах журмыг Засгийн газар батална.			

		48.6.Татварын ногдлыг шууд бус аргаар тодорхойлох аргачлалыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 53.5.Татварын бүртгэл болон татварын орлогыг дамжуулан бүртгэх дансыг хөтлөх журмыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн баталж мөрдүүлнэ. 60.2.Энэ хуулийн 60.1-д заасан алдангийн хэмжээг арилжааны Банкаас олгож буй зээлийн хүүгийн дунджийн хэмжээнд Засгийн газар жил бүр тогтоож байна.			
32.	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай 2014.01.09	3.2.Эмчилгээний зориулалтаар шавар, элсийг ашиглахтай холбогдсон харилцааг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан журмаар зохицуулна. 3.3.Улсын Их Хурал, Засгийн газрын шийдвэрээр авто зам, төмөр замын салбарт хэрэгжүүлэх зарим төсөл, хөтөлбөрт шаардагдах түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг хайх, ашиглахтай холбогдсон харилцааг Засгийн газраас баталсан тусгай журмаар зохицуулж болно.	Засгийн газрын 2014 оны №222 тогтоол "Авто зам, төмөр замын салбарт хэрэгжүүлэх зарим төсөл, хөтөлбөрт шаардагдах түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг хайх, ашиглах тусгай журам"		2011-11-9ны Засгийн газрын 311-р тогтоолоор ААН байгууллагуудын үйл ажиллагаанд дотоод хяналтыг зохион байгуулах нийтлэг журмыг баталсан. Аймаг, сумдын ЗДТГ, ЗД дэргэдэх агентлаг, үйл ажиллагаа дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журмын загвар, 2015 оны ЗГ-ын 483-р тогтоолоор Дотоод аудитын дүрэм, 2010 оны ЗГ-ын 47-р тогтоолоор Улсын бүртгэлийн хяналтын дүрэм
33.	Төрийн хяналт шалгалт 2003.01.03	5⁴.2.Энэ хуулийн 5⁴.1-д заасан эрсдэлийн ангилалд хамааруулах шалгуур, үзүүлэлтийг Засгийн газар тогтооно 6.4.Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журмыг Засгийн газар тогтооно.	2011 оны 11-р сарын 9ны өдрийн Засгийн газрын 311-р тогтоол, нийтлэг журам батлах тухай/ ААН дотоод хяналт шалгалт /		

34.	Технологи дамжуулах тухай хууль 1998.05.07	7.7. Технологийн түвшний үнэлгээ хийх журам, үнэлгээний хэмжээг тогтоох аргачлалыг тухайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага тогтооно.		Гэгээрлийн сайдын 1998 оны 271 дүгээр тушаал "Технологийн түвшний үнэлгээ хийх нийтлэг журам"
35.	Төмөр замын тээврийн тухай 2007.07.05	26.1. Аюултай ачааны үйлдвэрлэл, хадгалалт, ачилт, буулгалт, дамжуулалт хийж байгаа газрын барилга байгууламжууд нь суурь бүтцээс аюулгүй ажиллагааг хангахуйц зайд байрлах бөгөөд аюултай байгууламж байрлуулах зай, огтлолцлын болон байршлын нөхцөлийг тодорхойлох журмыг төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.		Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайдын 2011 оны №167 тушаал "Аюултай байгууламж байрлуулах зай, огтлолцлын болон байршлын нөхцөлийг тодорхойлох журам"
36.	Боловсролын тухай хууль	21 дүгээр зүйл. Тусгай зөвшөөрөл авахад бүрдүүлэх баримт бичиг 21.4.Энэ хуулийн 21.1.1-21.1.7-д заасан баримт бичигт тавигдах шаардлага, загварыг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.		Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын тушаал Шаардлага, загвар батлах тухай "Сургуулийн өмнөх болон бага, дунд боловсролын сургалт эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авахад бүрдүүлэх баримт бичигт тавигдах шаардлага" 2010 оны 08 дугаар сарын 03-ны өдөр Дугаар 353
37.	Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай 2012.05.17	4.5.Ахуйн хэрэгцээнээс гарч байгаа хаягдал уснаас төлбөр авах журмыг энэ хуулийн 7.1-д заасныг үндэслэн Засгийн газар тогтооно.	Зам, тээврийн сайд,байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын хамтарсан тушаал Журам батлах тухай "Усан замын тээврийн хэрэгсэлд техникийн болон экологийн хяналтын үзлэг хийх, тоо бүртгэл хөтлөх, улсын дугаар олгох" 2014 оны 06 дугаар сарын 02-ны өдөр Дугаар138/А-208	Зам, тээвэр, аялал, жуулчлалын сайдын тушаал усан замын зогсоол байгуулах, түүнийг ашиглах журам "Усан замын тээврийн хэрэгслийн техник ашиглалтын дүрэм" 2005 оны 2 дугаар сарын 07-ны өдөр Дугаар 23

		8.4.Энэ хуулийн 8.3-т заасан аж ахуйн нэгж, байгууллагын жагсаалт болон хөнгөлөлтийн хувь хэмжээг заасан журмыг Засгийн газар батална. 11.2.Усан замын тээврийн хэрэгслээр ачаа, зорчигч тээвэрлэх дүрэм болон хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд аюул, хохирол учруулж болзошгүй ачаа тээвэрлэх журмыг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. 14.3.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд техникийн болон экологийн хяналтын үзлэг хийх, тоо бүртгэл хөтлөх, улсын дугаар олгох журмыг усан замын тээврийн болон байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.			
38.	Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай 2015.07.09	6 дугаар зүйл. Засгийн газрын бүрэн эрх 6.1.3 дэмжлэгт хамрагдах үйлдвэрлэлийн шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, тооцох, дэмжлэгийг олгох, хяналт тавихтай холбоотой журмыг батлах;	Засгийн газрын тогтоол Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн хүрээнд олгогдох “Дэмжлэгт хамрагдах үйлдвэрлэлийн шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, тооцох, дэмжлэгийг олгох, хяналт тавих журам” 2016 оны 4 дүгээр сарын 4-ний өдөр Дугаар 193		
39.	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн барьцааны тухай 2009.07.09	42 дугаар зүйл.Барьцаалуулагчид мэдэгдэл хүргүүлэх 42.4.Энэ хуулийн 42.2-т заасан мэдэгдлийн маягт болон мэдэгдлийг хүргүүлэх журмыг бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага батална.			УБЕГ-ын даргын 2014 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрийн 1125 дугаар тушаалын 8 дугаар хавсралт “Барьцааны зүйлийг худалдах тухай мэдэгдэл хүргүүлэх журам

40.	Үнэт цаасны зах зээлийн тухай 2013.05.24	23.1.Компанийн хувьцааг худалдан авах ажиллагааны журмыг Хороо тогтооно.		Санхүүгийн зохицуулах хорооны тогтоол хувьцаат компанийн хувьцааг худалдан авах санал гаргах, хувьцааг худалдан авах ажиллагааны тухай журам 2015.05.20 Дугаар 239
		36.16.Гадаад улсын үнэт цаасны зах зээлд үнэт цаас худалдах, худалдан авахад зуучлах үйл ажиллагааг Хорооны зөвшөөрлөөр эрхлэх бөгөөд энэ харилцааг зохицуулсан журмыг Хороо тогтооно.		
		38.9.Хөрөнгө оруулалтын менежментийн компанийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох болон бусад үйл ажиллагаатай холбоотой журмыг Хороо тогтооно.		
41.	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай 2006.05.25	41.6.Андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх журам болон андеррайтерийн үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний стандарт нөхцөлийг Хороо тогтооно		Санхүүгийн зохицуулах хорооны тогтоол “ үнэт цаасны зах зээлийн зохицуулалттай этгээдийн үйл ажиллагааны журам” батлах тухай 2014.01.15 Дугаар 07
		6.1.1. Химийн хорт болон аюултай бодис экспортлох, импортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх болон үйлдвэрлэх, худалдах журмыг үйлдвэр, худалдааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран батлах;		
		6.1.2. химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв болон онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран батлах;		“Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам” Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Эрүүл мэндийн сайд, Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2009 оны 2 дугаар сарын хамтарсан тушаалын 1 дүгээр хавсралт

42.	Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хууль 2011.06.02	8.6. Зохицуулах зөвлөлийн дүрэм, үйл ажиллагааны журмыг Засгийн газар батална. 8.7. Зохицуулах зөвлөл үйл ажиллагаагаа Засгийн газарт тайлагнана. 13.2. Үндэсний аудитын газар энэ хуулийн 13.1-д заасан дүгнэлтээ Засгийн газарт танилцуулна.	2011 оны 06-р сарын 2-ны Засгийн газрын 29-р тогтоол, ХАА гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуулийн хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээ, 2011 оны 07-р сарын 20-ны өдрийн Засгийн газрын 235-р тогтоол, ХАА гаралтай бараа, түүхий эдийн бирж байгуулах, бэлтгэл хангах арга хэмжээний тухай, 2012 оны 05-р сарын 30-ны өдрийн Засгийн газрын 188-р тогтоол, Биржийн зохицуулах зөвлөлийн гишүүдийг томилох, дүрэм, журам, батлах тухай	ХАА, Хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2011 оны 08-р сарын 25-ны А/147-р төслийн нэгж байгуулах тухай тушаал, ХАА биржийн арилжааны зуучлагч /брокер/-ийн тусгай зөвшөөрлийн түр журам, ХАА гаралтай, түүхий эдийн биржийн зохицуулах зөвлөлийн дүрэм, ХАА гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн зохицуулах зөвлөлийн үйл ажиллагааны журам,
43.	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хууль 2011.06.17	2.7. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас жижиг зээл олгох, түүнд батлан даалт гаргах, хүүг нь нөхөн төлөх, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх журам, жижиг зээл, санхүүгийн дэмжлэгийн хэмжээг Засгийн газар тогтооно 21.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, түүнд хяналт тавих журмыг Засгийн газар тогтооно.	2011 оны 12-р сарын 28-ны өдрийн засгийн газрын 375-р тогтоолоор хөдөлмөр эрхлэлтийг лэмжих тухай журам батлах тухай	2011.12.28-ны ЗГ-ын 375-р тогтоолоор Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгө бүрдүүлэх зарцуулалтанд тавих журам, хөдөлмөр эрхлэлтийн дэмжих сангаас жижиг зээл, санхүүгийн дэмжлэг олгох журам, Монгол банк, Хөдөлмөрийн сайдын хамтарсан 2014-12-25ны өдрийн 206/А/277 тушаал, журам шинэчлэн батлах тухай, Азийн хөгжлийн банкны “ажлын байр нэмэгдүүлэх” төслийн хүрээнд эргэн төлөгдсөн эх үүсвэрээс зээл олгох журам, 2015.01.25-ны өдрийн 1/01/2015/1 дугаартай харилцан ойлголцоллын санамж бичиг, 2015-04-05 өдрийн багцын батлан гэрээ, бусад хөтөлбөрүүд, 2015-03-10-ны өдрийн Хөдөлмөрийн сайдын А/26 дугаартай тушаал, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээний нэгжид ноогдох зардлын хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай,

44.	Хөдөлмөрийн тухай 1999.05.14	117.5.Хөдөлмөрийн хамтын маргааныг зуучлагчийн оролцоотойгоор шийдвэрлэх журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын тогтоол 2001 оны 4 дүгээр сарын 11-ний өдөр Дугаар 78 “Хөдөлмөрийн хамтын маргааныг зуучлагчийн оролцоотойгоор шийдвэрлэх журам”	
45.	Хөрөнгө оруулалтын тухай 2013.10.06	20.6.Хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын тогтоол 2014 оны 2 дугаар сарын 21-ний өдөр Дугаар 52 хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах журам	
46.	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай 2015.01.29	9.1.8.иргэн, хуулийн этгээдийн тамга, тэмдэг, баталгааны тэмдэг хийлгэх, ашиглах үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, лавлагаа олгох; 9.1.9.гадаадын хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийн газрыг холбогдох журмын дагуу шинээр бүртгэх, улсын бүртгэлд өөрчлөлт оруулах, улсын бүртгэлээс хасах. 9.2.Энэ хуулийн 9.1.8, 9.1.9-д заасан харилцааг улсын бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан журмаар зохицуулна.	Хууль зүйн сайдын тушаал 2015 оны А/42 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралт Иргэн, хуулийн этгээдийн тамга, тэмдэг, баталгааны тэмдэг хийлгэх үйл ажиллагаанд хяналт тавих, лавлагаа олгох журам Хууль зүйн сайдын тушаал 2015 оны а/40 дугаар тушаалын хавсралт гадаадын хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийн газрыг улсын бүртгэлд бүртгэх журам	
47.	Хог хаягдлын тухай. 2012.05.17	6 дугаар зүйл. Засгийн газрын бүрэн эрх 6.1.6.аюултай хог хаягдлыг цуглуулах, савлах, түр байршуулах, тээвэрлэх, устгах, дахин боловсруулах, хадгалахтай холбогдсон болон уг үйл ажиллагааг эрхлэх иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад зөвшөөрөл олгох журам батлах; 7.2.1.Барилгын хог хаягдлыг тээвэрлэх, устгах, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах журам баталж, нутгийн захиргааны байгууллагатай хамтран хэрэгжилтийг хангуулах;	Засгийн газрын тогтоол 2014 он Аюултай хог хаягдлыг цуглуулах, савлах, түр байршуулах, тээвэрлэх, устгах, дахин боловсруулах, хадгалахтай холбогдсон болон уг үйл ажиллагааг эрхлэх иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад зөвшөөрөл олгох журам	

48.	Хаяжуулалтын тухай. 2013.02.07	4.7.Гудамж, зам, талбай, үл хөдлөх эд хөрөнгийг хаягжуулах журмыг энэ хуульд нийцүүлэн Засгийн газар батална.	Засгийн газрын тогтоол 2013.08.02-ны өдөр Дугаар 280	
49.	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны тухай 2010.04.23	Санхүүгийн зохицуулах хороо. 8.2.Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасыг бүртгэх журмыг Хороо тогтооно.		Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2011 оны 09 дүгээр сарын 14 ны 266 дугаар тогтоол "Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргах, бүртгэх, тусгай зөвшөөрөл олгох тухай журам"
50.	Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 2012.12.20	8.10.Энэ хуулийн 8.2, 8.6, 8.7-д заасны дагуу хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг татан авах, устгах, дахин боловсруулах журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын тогтоол 2013 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдөр Дугаар 172 "Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг татан авах, устгах, дахин боловсруулах журам"	
		10.2.Энэ хуулийн 10.1.7-д заасан ажилтанд тавих эрүүл мэндийн шаардлага, үзлэгт хамруулах журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.		Эрүүл мэндийн сайдын тушаал 2013 оны 06 сарын 10-ны өдөр Дугаар 212
		12.2.Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний эрсдэлээс шалтгаалан зайлшгүй сав, баглаа боодол болон шогшо хэрэглэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний төрөл, шогшолохтой холбогдсон журмыг хүнсний болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.		Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн сайд, эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан тушаал "Зайлшгүй сав, баглаа боодол болон шогшо хэрэглэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний төрлийг тодорхойлох, шогшлох журам" А 2013 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдөр Дугаар А/46/115
		13.8.Энэ хуулийн 13.6, 13.7-д заасан ачилтын өмнөх хяналт шалгалтын журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын тогтоол 2013.10.12-ны өдөр Дугаар 341 "Зээл тусламжаар авах болон өндөр эрсдэлтэй хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн импортлоход ачилтын өмнөх хяналт, шалгалт хийх журам"	

51.	Хүнсний тухай 2012.12.20	8.5.Энэ хуулийн 8.1, 8.3-т заасан үйлдвэрлэлд үзүүлэх дэмжлэг, урамшууллын хэлбэр, тэдгээрийг олгох журмыг Засгийн газар батална. 16.2.Энэ хуулийн 16.1-д заасан баяжуулагч бэлдмэл, хүнсний нэмэлт, өсгөврийн хөрөнгө, органик болон шинэ технологиор үйлдвэрлэсэн хүнсийг бүртгэх, нийтийн хэрэгцээнд гаргах журмыг хүнсний асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.			
52.	Эдийн засгийн ил тод байдлыг дэмжих тухай 2015.08.07	6.4.Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон журмыг Засгийн газар батална.	Засгийн газрын тогтоол 2015 оны 348 дугаар “Эдийн засгийн ил тод байдлыг дэмжих тухай хуулийг хэрэгжүүлэх журам”		
53.	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай 2010.05.27	15.1.Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл ханган нийлүүлэх байгууллага нь эм, эмнэлгийн хэрэгсэл импортлох, экспортлоход эмийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас лиценз авна.15.2. Энэ хуулийн 15.1-д заасан лиценз олгох журмыг эрүүл мэндийн болон хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.		Хүнс, хөдөө аж ахуйн сайдын тушаал “Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” 2009.11.19-ний өдөр Дугаар 261	
54.	Эрүүл мэндийн тухай	22 дугаар зүйл. Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагааг магадлан итгэмжлэх журам			Эрүүл мэндийн сайдын тушаал “Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх журам 2008 оны 06 дугаар сарын 05-ны өдөр Дугаар 140

Хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн орчны хүрээнд:

Монгол Улсын хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн орчны хүрээнд одоогийн байдлаар ерөнхий зохицуулалтын 30, салбарын зохицуулалтын 34 хууль үйлчилж байна. Мөн хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд батлан гаргасан УИХ-ын тогтоол 14, Засгийн газрын тогтоолоор баталсан 29 журам хүчин төгөлдөр үйлчилж байна.

2013 онд *Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль* батлагдсанаар “Гадаадын хөрөнгө оруулалтын тухай хууль”, “Стратегийн ач холбогдолтой аж ахуйн нэгжид гадаадын хөрөнгө оруулалтыг зохицуулах тухай хууль” хүчингүй болж, хөрөнгө оруулагчдыг дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулагч гэж ялгаварлалгүйгээр төрөөс тэгш, шударга дэмжих эрх зүйн орчин бүрдсэн юм.

Түүнчлэн, хөрөнгө оруулалт нь гадаадын болон дотоодын хөрөнгө оруулалт гэсэн ерөнхий хэлбэртэй бөгөөд гадаадын хөрөнгө оруулалт нь *шууд ба шууд бус*, дотоодын хөрөнгө оруулалт нь *төсвийн болон концессийн хөрөнгө оруулалт* хэлбэртэй байхаар хуульчлан зохицуулсан.

Уг хуулийн V бүлгийн 20 дугаар зүйлд зааснаар *500 тэрбум төгрөгөөс* дээш хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийх хөрөнгө оруулагчтай хүсэлт гаргасан тохиолдолд үйл ажиллагаа явуулах орчныг нь тогтвортой байлгах зорилгоор хөрөнгө оруулалтын гэрээг байгуулахаар заасан болно.

Гадаадын төрийн өмчит хуулийн этгээд /21-р зүйл/ уул уурхай, банк санхүү, хэвлэл, мэдээлэл, харилцаа холбооны салбарт үйл ажиллагаа эрхлэх тохиолдолд Монгол Улсын хуулийн этгээдийн нийт гаргасан хувьцааны 33 буюу түүнээс дээш хувийг эзэмшихээр бол хуулиар тогтоосон зохих шалгуурыг хангаж Хөрөнгө оруулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас зөвшөөрөл авахаар хуульчлан тогтоосон байдаг.

Гадаадын төрийн өмчит хуулийн этгээд гэдэгт нийт гаргасан хувьцааных нь 50, түүнээс дээш хувийг гадаад улсын төр шууд болон шууд бусаар эзэмшиж байгаа хуулийн этгээдийг ойлгохоор хуульчилснаас гадна шинээр хөрөнгө оруулахыг дэмжих үүднээс тусгасан нэг зохицуулалт нь “Тогтворжуулах гэрчилгээ” буюу татварын орчны тогтворжуулалт юм.

*Монгол Улсын хөрөнгө оруулалтын харилцааг
зохицуулж буй гол хуулиуд*

№	Огноо	Хуулийн нэр	Нэмэлт өөрчлөлт орсон огноо
1	2002-01-10	Иргэний хууль	2015-07-02
2	2013-10-03	Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль	2015-05-14
3	2013-10-03	Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай	-
4	2011-10-06	Компанийн тухай хууль	2015-06-19
5	2010-01-28	Концессийн тухай хууль	2015-10-30
6	2008-05-20	Татварын ерөнхий хууль	2015-07-09
7	2006-07-08	Ашигт малтмалын тухай хууль	2015-06-04
8	2001-02-01	Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль	2015-08-07

9	2006-06-29	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль	2015-06-04
10	2001-04-12	Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хууль	2015-02-12
11	2012-05-17	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль	2015-01-23
12	2008-05-20	Гаалийн тухай хууль	2015-05-29
13	2008-05-20	Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль	2014-07-01
14	2005-07-01	Газрын тосны бүтээгдэхүүний тухай хууль	2013-02-07
15	2014-07-01	Газрын тосны тухай хууль	2015-07-09
16	2011-02-10	Монгол Улсын хөгжлийн банкны тухай хууль	2014-10-16
17	2015-07-09	Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хууль	-
18	2006-06-29	Онцгой албан татварын тухай хууль	2015-10-30
19	2015-02-18	Өрийн удирдлагын тухай хууль	2015-10-30
20	2006-06-22	Санхүүгийн түрээсийн тухай хууль	-
21	2010-06-24	Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль	2015-11-10
22	2011-12-23	Төсвийн тухай хууль	2015-11-10
23	2009-06-25	Улсын бүртгэлийн ерөнхий хууль	2015-11-13
24	2015-07-09	Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хууль	-
25	2016-11-26	Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн тухай хууль	-
26	2010-01-21	Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хууль	-
27	2011-06-02	Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хууль	2015-11-10
28	2010-04-23	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны тухай хууль	-
29	2015-01-29	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль	-
30	2015-02-12	Чөлөөт бүсийн тухай хууль	-

*Монгол Улсын хөрөнгө оруулалтын бодлогыг зохицуулж буй
холбогдох бусад хуулиуд*

№	Огноо	Холбогдох хуулийн нэр	Нэмэлт өөрчлөлт орсон огноо
1	1998-01-02	Авто замын тухай хууль	2014-05-15
2	2012-05-17	Агаарын тухай хууль	2015-11-13
3	2010-06-24	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль	2015-11-13
4	2015-06-19	Аудитын тухай хууль	-
5	2000-05-05	Аялал жуулчлалын тухай хууль	2011-01-20
6	2012-05-17	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль	-
7	1995-03-30	Байгаль орчныг хамгаалах тухай	2015-07-08
8	2010-01-28	Банкны тухай хууль	2015-07-09
9	2008-02-05	Барилгын тухай хууль	2015-07-02
10	2003-05-30	Бүсчилсэн хөгжлийн удирдлага зохицуулалтын тухай	2014-10-31
11	2002-06-07	Газрын тухай хууль	2015-07-08
12	1997-04-24	Газрын төлбөрийн тухай хууль	2012-05-22
13	1988-11-29	Газрын хэвлийн тухай хууль	1995-04-17

14	2009-07-16	Гол, мөрний урсац бүрэлдэх эх, усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ойн сан бүхий газарт ашигт малтмал хайх, ашиглахыг хориглох тухай	-
15	2007-07-27	Жижиг дунд үйлдвэрийн тухай хууль	2015-01-29
16	2012-02-10	Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль	-
17	2011-10-20	Зээлийн мэдээллийн тухай хууль	-
18	2012-05-22	Инновацийн тухай хууль	2015-01-23
19	2002-06-27	Монгол улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль	2012-05-18
20	1994-05-31	Нийгмийн даатгалын тухай хууль	2015-01-30
21	2015-06-19	Нийслэл хотын албан татварын тухай	-
22	2015-06-19	Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль	-
23	2010-06-10	Өрсөлдөөний тухай хууль	2015-06-19
24	2008-02-06	Татварын өршөөл үзүүлэх тухай хууль	2008-05-09
25	2005-12-01	Төрийн болон орон нутгийн өмчөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль	2015-07-09
26	2014-01-09	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай хууль	-
27	2012-05-17	Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль	-
28	2012-05-17	Усны тухай хууль	2012-08-17
29	2002-11-07	Ховордсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай	2011-10-28
30	2008-05-29	Хот байгуулалтын тухай хууль	2015-06-26
31	2006-06-16	Хувь хүний орлогын албан татварын тухай	2015-07-09
32	2009-11-18	Хүний хөгжил сангийн тухай	2015-05-21
33	1995-01-16	Цахилгаан, дулааны эрчим хүч, нүүрсний төлбөрийн тухай	-
34	2003-06-19	Эд хөрөнгө өмчлөх эрх, түүнтэй холбоотой эд хөрөнгийн бусад эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хууль	2011-10-20

*Хөрөнгө оруулалтын бодлого зохицуулахтай холбоотой
УИХ-ын тогтоол*

№	Тогтоолын дугаар	Баримт бичгийн нэр	Огноо
1	51	Засгийн газрын өрийн удирдлагын 2016-2018 оны стратегийн баримт бичиг батлах тухай	2015.05.22
2	87	Монгол улсад эдийн засгийн чөлөөт бүс байгуулах үзэл баримтлалын тухай	1995 .12 .4
3	57	Монгол улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал батлах тухай	2001. 6. 14
4	24	Монгол улсын бүсүүдийн хөгжлийн дунд хугацааны стратеги батлах тухай	2003.06.12
5	64	Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн талаар төрөөс баримтлах бодлого батлах тухай	2009-10-15
6	62	Төрөөс аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого батлах тухай	2015-06-19
7	65	Төрөөс газрын тосны салбарт 2017 он хүртэл баримтлах бодлого батлах тухай	2011-12-23
8	34	Төрөөс өндөр технологийн аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого батлах тухай	2010-06-24 2012-08-17
9	29	Төрөөс хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бодлого батлах тухай	2003-06-18

10	18	Төрөөс эрдэс баялгийн салбарт баримтлах бодлого батлах тухай	2014-01-16
11	54	Үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулж, хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай	2003.12.11
12	29	ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР БАТЛАХ ТУХАЙ /Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн үндэсний хөтөлбөр/	1998.04.09
13	23	Улаанбаатар хотыг 2020 он хүртэл хөгжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөөний тодотгол, 2030 он хүртэлх хөгжлийн чиг хандлагын баримт бичгийг батлах тухай	2013.02.08
14	41	Эдийн засгийн хүндрэлээс гарах арга хэмжээний хөтөлбөр батлах тухай	2015-02-18

***Хөрөнгө оруулалтын бодлогыг зохицуулахтай холбоотой
Засгийн газрын тогтоол***

Хөрөнгө оруулалтыг зохицуулж буй Засгийн газрын нийт 29 тогтоолын 14 тогтоол нь уг асуудлыг голлон зохицуулж байна.

№	Он дугаар	Тогтоолын нэр
1.	2012 оны № 171	Барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжих хөтөлбөр
2.	2005 оны № 201	Бүсийн тулгуур төв хотуудыг 2020 он хүртэл хөгжүүлэх хот байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө батлах тухай
3.	2004 оны № 29	Дэд бүтцийн салбарт хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжих тухай /захирамж/
4.	2015 оны № 66	Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих зарим арга хэмжээний тухай
5.	2010 оны № 299	Журам батлах тухай (Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид нөхөх олговор олгох)
6.	2008 оны № 61	Журам батлах тухай (Монгол Улсыг хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг байршуулах..)
7.	2011 оны № 221	Ноолууран утас болон эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч, ноос боловсруулах үндэсний үйлдвэрлэгчийг засгийн газрын бондын эх үүсвэрээр дэмжих хөрөнгийг зарцуулах, хяналт тавих, тайлагнах тухай журам
8.	2012 оны № 118	Давамгайл байдлтай хуулийн этгээд бусад хуулийн этгээдтэй нэгдэх, нийлэх замаар өөрчлөн байгуулагдах, өрсөлдөгчийн хувьцааг худалдан авахад дүгнэлт гаргах журам
9.	2009 оны № 287	Уул уурхай, дэд бүтцийн салбарт алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэн тооцох журам
10.	2006 оны № 185	Журам батлах тухай /Гадаадын зээлийн хөрөнгийг дотоодод дамжуулан зээлдүүлэх журам/
11.	2006 оны №258	Журам батлах тухай /Эрсдэлийн сангийн хөрөнгийг захиран зарцуулах журам", "Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн сангийн хөрөнгийг захиран зарцуулах журам"/
12.	2005 оны № 39	Журам батлах тухай /Бүсийн хөгжлийг дэмжих сан байгуулах, түүнд хөрөнгө төвлөрүүлэх, зарцуулах, хяналт тавих/
13.	2015 оны № 146	Засгийн газрын өрийн баталгааны дагуу байгуулах гэрээ, түүнд тавих шаардлага, авлага барагдуулах журам
14.	2014 оны № 371	Засгийн газрын үнэт цаас гаргах, арилжих журам
15.	2013 оны № 75	Стратегийн ач холбогдол бүхий салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжийн хүсэлтийг хүлээн авах, шийдвэрлэх журам
16.	2014 оны № 222	Авто зам, төмөр замын салбарт хэрэгжүүлэх зарим төсөл, хөтөлбөрт шаардагдах түгээмэл тархацтай ашигт малтмалыг хайх, ашиглах тусгай журам

17.	2015 оны № 295	Уламжлалт бус газрын тосны хайгуул, ашиглалттай холбогдсон харилцааг зохицуулах тухай журам
18.	2014 оны № 52	Хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулах журам
19.	2015 оны № 296	Орон сууцны ипотекийн зээлийн баталгааны журам
20.	2007 оны № 306	Монгол Улсад үндэсний инновацийнт огтолцоог хөгжүүлэх хөтөлбөр батлах тухай
21.	2010 оны №0123	Нийтлэг журам батлах тухай (Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр боловсруулах)
22.	2001 оны № 125	Үзэл баримтлал батлах тухай санхүүгийн салбарын шинэчлэлийн дунд хугацааны үзэл баримтлал
23.	2009 оны №222	Монгол Улсын төрөөс цацраг идэвхт ашигт малтмал болон цөмийн энергийн талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх хөтөлбөр
24.	2008 оны №183	"Транзит Монгол" Үндэсний Хөтөлбөр
25.	2012 оны №223	Монгол Улсын 2013-2017 оны хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр
26.	2014 оны №278	Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих хөтөлбөр (2014-2016)
27.	2007 оны №131	"Гадаад худалдааг хөнгөвчлөх цахим нэг цонх" хөтөлбөр
28.	2009 оны №299	Монгол Улсыг үйлдвэржүүлэх хөтөлбөр (2009-2016)
29.	2008 оны №184	Монгол Улсыг хөгжүүлэх сангаас эдийн засгийн чадавхийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтийг төлөвлөхөд 2009-2015 онд баримтлах чиглэл

Жижиг, дунд үйлдвэрийн эрх зүйн орчин:

2007 онд УИХ-аар Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хууль баталсан бөгөөд тус хуулиар:

- Жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгч, түүний бүртгэл,
- Жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчид хамаарахгүй этгээд,
- Жижиг, дунд үйлдвэрийн талаарх төрийн болон орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын бүрэн эрх,
- Жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн эрх үүрэг,
- Төрөөс жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих бодлого, үндсэн чиглэл,
- Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих арга хэмжээний удирдлага, зохион байгуулалтын тухай харилцааг зохицуулсан байна.

Түүнчлэн, салбарын дараах 14 хууль тогтоомжоор жижиг, дунд үйлдвэртэй холбоотой харилцааг зохицуулж байна. Үүнд:

- Зээлийн батлан даалтын тухай хууль,
- Инновацийн тухай хууль,
- Засгийн газрын тусгай сангийн тухай,
- Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн тухай хууль,
- Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хууль,
- Санхүүгийн түрээсийн тухай хууль,
- Компанийн тухай хууль,
- Нөхөрлөлийн тухай хууль,
- Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль,
- Татварын ерөнхий хууль,
- Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль,
- Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль,
- Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хууль,
- Хадгаламж зээлийн хоршооны тухай хууль зэрэг нийт 15 хууль, тогтоомж үйлчилж байна.

ЖДҮ-ийн салбарын харилцааг зохицуулж буй УИХ-ын 16 тогтоол, Засгийн газрын 24 тогтоол байна.

Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуулийн тухайд хэдийгээр салбарын харилцааг зохицуулах бие даасан хууль батлагдсан нь сайшаалтай боловч төрөөс ЖДҮ-ийн салбарт баримтлах бодлогыг зохицуулсан гол зохицуулалт нь хэт ерөнхий, тодорхойгүй, тунхагийн шинж чанартай зохицуулалт байгаа нь жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийг сааруулж, зарим тохиолдолд зогсонги байдалд оруулж байна.

Үйлдвэрлэлийн бодлогын эрх зүйн орчин:

Дотоодын үйлдвэрлэгчдийг дэмжиж үйлдвэрлэгчдийн өрсөлдөх чадварыг сайжруулах, үнэ цэнэ шингэсэн байгаль орчинд ээлтэй бүтээгдэхүүний экспортын чиг баримжаа бүхий үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, импортыг орлох үйлдвэрлэлийг төрөөс дэмжин хөгжүүлэх зорилгоор 2015 оны 7 сард Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хууль баталсан болно.

Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийг УИХ-аар 2015 оны 07 сарын 29-ний өдөр хэлэлцэн баталсан бөгөөд тус хуулиар Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт тарьж ургуулсан, өсгөж үржүүлсэн, олборлосон, эсхүл импортын түүхий

эдээр үнэ цэнэ шингээж боловсруулалт хийсэн экспортын чиг баримжаатай, импортыг орлох эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг төрөөс дэмжих харилцааг зохицуулсан болно.

Өөрөөр хэлбэл, Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд заасан гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж, хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулсан хуулийн этгээд мөн ашигт малтмал ялган авах, олборлох, түүний ашигт агуулгыг нэмэгдүүлэх, баяжуулах үйл ажиллагааг дээрх дэмжлэгт хамааруулаагүй болно.

Төрөөс үйлдвэрлэлийг дэмжих хэлбэрийг дараах байдлаар хуульчилсан байна. Үүнд:

1. Үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийхээ 30-аас дээш хувийг экспортод гаргаж байгаа үндэсний үйлдвэрт технологийн шинэчлэл хийсэн хөрөнгө оруулалт болон эргэлтийн хөрөнгөд зориулан арилжааны банкнаас олгосон зээлийн хүүгийн зөрүүг олгох;
2. Өндөр үр ашиг бүхий дэвшилтэт технологи болон өндөр технологи бий болгон, нэвтрүүлж нутагшуулсан экспортын үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хүртэлх хугацаанд судалгаа, хөгжилд зарцуулсан зардлын 75 хүртэлх хувьтай тэнцэх дэмжлэгийг нэг удаа улсын төсвөөс тухайн үйлдвэрт буцааж олгох;
3. Экспортын үйлдвэрлэлийг экспортын санхүүжилтийн төрөл бүрийн арга хэрэгсэл, түүний дотор факторингийн үйлчилгээг хөгжүүлэх замаар дэмжих зэрэг болно.

Дээрх дэмжлэгийг Үйлдвэрлэлийг дэмжих сангаар дамжуулан дотоодын түүхий эд болон импортын түүхий эдийн нөөцөд тулгуурлан үнэ цэнийн сүлжээг бий болгосон нөхцөлд олгох ба дараах шаардлагыг хангасан бол давуу эрх олгохоор тусгажээ. Үүнд:

- *нээлттэй хувьцаат компани байх;*
- *үйлдвэрлэлийн үндсэн болон туслах материал, бусад хэрэгцээт бараа, ажил, үйлчилгээний 60-аас доошгүй хувийг дотоодын үйлдвэрлэгчээс хангасан байх;*
- *технологийн бүртгэлийн нэгдсэн санд бүртгэлтэй байх.*

Үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн хөрөнгө нь улсын төсвөөс хуваарилсан хөрөнгө, сангийн чөлөөт үлдэгдлийг банкинд хадгалуулсны хүү, олон улсын байгууллага, гадаад улсаас үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор олгосон зээл, олон улсын байгууллага, гадаад улсаас өгсөн хандив, тусламж зэргээс бүрдэх ба уг улсын төсвөөс жил бүр хөрөнгө хуваарилахаар хуульчилсан байна.

Үйлдвэрлэлийг дэмжих хүрээнд Улсын Их Хурал, Засгийн газраас баталсан бодлогын баримт бичиг, хөтөлбөрийн жагсаалт

- “Автобензин, түлшний үнийн хөтөлбөр батлах тухай” Засгийн газрын 2012 оны 11-р тогтоол
- “Монгол Улсын үйлдвэржүүлэх хөтөлбөр батлах тухай” Засгийн газрын 2009 оны 299-р тогтоол
- “Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих хөтөлбөр (2014-2016)” Засгийн газрын 2014 оны 278-р тогтоол

- “Барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжих хөтөлбөр” Засгийн газрын 2012 оны 171-р тогтоол
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг тогтвортой хөгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай Засгийн газрын 2016 оны 224-р тогтоол
- “Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих зарим арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2015 оны 66-р тогтоол
- “Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг дээшлүүлэх тухай” Засгийн газрын 2016 оны 113-р тогтоол
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг эрчимжүүлэх хөтөлбөрийн тухай УИХ-ын 2014 оны 16-р тогтоол,
- Малчид, үндэсний үйлдвэрлэгчдийг дэмжих зарим арга хэмжээний тухай УИХ-ын 2012 оны 74-р тогтоол,
- “Төрөөс аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого” УИХ-ын 2015 оны 62-р тогтоол,
- “Төрөөс эрчим хүчний талаар баримтлах бодлого” УИХ-ын 2015 оны 63-р тогтоол,
- “Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн талаар төрөөс баримтлах бодлого батлах тухай” УИХ-ын 2009 оны 64-р тогтоол,
- Төрөөс өндөр технологийн аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого батлах тухай УИХ-ын 2010 оны 34-р тогтоол,
- Төрөөс хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бодлого батлах тухай УИХ-ын 2015 оны 104-р тогтоол,
- Үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулж, хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай УИХ-ын 2003 оны 54-р тогтоол,
- Үндэсний үйлдвэрлэгчдийг дэмжих, ажлын байр нэмэгдүүлэх зарим арга хэмжээний тухай УИХ-ын 2011 оны 30-р тогтоол болон “Монгол Улсын эрчим хүчний нэгдсэн систем хөтөлбөр”, “Сэргээгдэх эрчим хүчний үндэсний хөтөлбөр”, “Буман нарны гэрэл хөтөлбөр” зэргийг баталсны зэрэгцээ “Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого”, Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөрүүдэд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх талаар ойрын болон урт хугацааны стратегийг тодорхой заан тусгасан байдаг.